

Motion till riksdagen 2017/18:1672

av **Maria Ferm (MP)**

Bättre etablering i skolan

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör ta ett större ansvar för att mer av resurser fördelas till de skolor som har det tuffast och de huvudmän som tar det största ansvaret för mottagande av nyanlända elever, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en högre andel behöriga och erfarna lärare på skolor med de tuffaste utmaningarna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åldersgränsen för asylsökande att ansöka till ett program i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan (inklusive introduktionsprogram) ska vara densamma som för bosatta elever och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den s.k. Nyköpingsmodellen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om meritpoäng för modersmålsstudier och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra urvalskriterierna till skolor för att skolan åter ska bli en mötesplats för barn med olika bakgrund och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Alla elever ska få en ärlig chans i skolan. Oavsett om du bott här i generationer eller kommer hit som tonåring avgör skolan din framtid. Vi ser flera tydliga varningssignaler på att ojämlikheten växer i skolsystemet. I såväl svensk forskning som PISA-studierna ser vi att sådant som vilken familj man växer upp i, hur många böcker man har i bokhyllan hemma och om man har en egen vrå att läsa läxan i påverkar ens skolresultat i allt större utsträckning. Det kan vi aldrig acceptera.

På 1990-talet kom många barn till Sverige från krigets Balkan. Idag kan vi se att de som kom då är minst lika ”etablerade” i Sverige som barnen som föddes i Sverige.

Avgörande var möjligheten till en bra skola. Idag är skolan mycket mer segregerad än då. Risken är stor att en nyanländ elev får få klasskamrater som pratar svenska hemma.

Mottagandet av nyanlända elever är mycket ojämnt fördelat mellan skolor. 2016 rapporterade Skolverket att 10 procent av skolorna stod för mottagandet av hälften av alla nyanlända elever, 25 procent av skolorna tog emot 75 procent av de nyanlända eleverna.¹ Skol- och bostadssegregationen gör att många av de skolor som gör mest är desamma som de som redan från början har många elever med ett annat modersmål än svenska.

Uppdelningen av elever i olika skolor baserat på deras bakgrund och baserat på deras resultat försvårar skolans roll som nyckel i etableringsarbetet. Det har betydelse vilka kamrater en elev möter i och utanför klassrummet. Ett exempel är förutsättningarna att lära sig svenska om du inte får möta elever med svenska som modersmål.

Varje dag gör lärare, rektorer och elever stora insatser i svensk skola vilket också mycket glädjande lett till att vi ser tecken på starkare skolresultat från Sveriges elever. Men för att dessa positiva resultat ska hålla i sig krävs reformer på systemnivå för att minska den tilltagande skolsegregationen i Sverige och öka stödet till skolorna med de största behoven.

Olika förutsättningar för elever kan jämnas ut och likvärdigheten öka genom en kompensatorisk resursfördelning till Sveriges skolor baserat på bl.a. elevernas socioekonomiska bakgrund och migrationsbakgrund. Miljöpartiet har varit med och drivit igenom en lag som innebär att kommuner ska fördela resurser kompensatoriskt, men det ser väldigt olika ut i landet. De statsbidrag regeringen har infört fördelar mer till skolor utifrån behov, men detta är en liten del av resurserna en skola får. Miljöpartiet var drivande bakom tillsättandet av en skolkommision där forskare och profession fick mandat att lägga fram förslag för ett starkare och mer jämlikt skolsystem, och kommer nu att utgå från kommissionens analyser och förslag för att förstärka skolans kompensatoriska resursfördelning.

Miljöpartiet arbetar för att möta lärarkrisen genom ett stort antal åtgärder som syftar till att fler ska vilja utbilda till sig lärare, att fler lärare ska vilja stanna kvar i yrket längre och att få lärare som lämnat skolan att vilja återvända. Miljöpartiet arbetar för att bryta bostadssegregation och stärka skolor som ligger i mer utsatta områden. Ytterligare åtgärder behöver komma på plats för att öka andelen behöriga och erfarna lärare på de skolor som har de tuffaste förutsättningarna. Genom att se till att det finns erfarna och behöriga lärare på alla skolor kan vi ge alla elever goda förutsättningar i skolan, oavsett deras bakgrund och socioekonomiska förutsättningar.

Asylsökande barn under 18 år har rätt till utbildning på samma villkor som andra barn i Sverige, och de som har påbörjat en gymnasieutbildning har rätt att fortsätta den även när de fyllt 18 år. Rätten till utbildning i gymnasieskola eller gymnasiesärskola gäller dock endast om de har påbörjat utbildningen innan de fyllt 18 år. Asylsökande som är över 18 år har alltså inte rätt att börja gymnasiet, till skillnad från andra ungdomar som är bosatta i Sverige som har rätt att ansöka till ett gymnasieprogram till och med det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år. Regeringen har i budgeten för 2018 gett ett särskilt stöd för att möjliggöra att asylsökande som fyllt 18 år ska kunna börja ett nationellt program. Detta är mycket positivt och borde även tydliggöras i lag.

¹ <https://www.skolverket.se/om-skolverket/press/pressmeddelanden/2016/tio-procent-av-skolorna-har-tagit-emot-halften-av-de-nyanlanda-eleverna-1.250083>.

År 2014 öppnade den nya skolan Nyköpings högstadium. Från att tidigare ha haft fyra olika högstadieskolor i kommunen samlas nu alla elever där. Klasserna i skolan är mixade utifrån olika bakgrunder, så att det blir en mångfald av elever i varje klass. Varje kommun ansvarar för sin skolstruktur, var skolor ligger, vilka naturliga upptagningsområden de får och hur klassammansättning görs. I det arbetet bör kommuner på samma sätt som i Nyköping planera för att elever med olika bakgrunder möts i samma skolor och klasser.

Hösten 2010 började nya regler att gälla för antagning till högskolan. Genom att läsa särskilda så kallade meritkurser får eleven extra poäng, meritpoäng, att lägga till på sitt meritvärde och därmed förbättra förutsättningarna att komma in på en särskild utbildning. En del av dessa meritkurser är de i moderna språk. Detta gäller bland annat fördjupningskurser i moderna språk. Syftet är att få fler att läsa språk på gymnasiet. Alla språk som läses enligt kursplanen för ämnet moderna språk är meriterande. Modersmålsundervisningen har en egen kursplan och är därför inte meriterande. Kunskaper som eleven tillägnat sig genom studier i modersmålet ska naturligtvis vara meriterande på samma sätt som moderna språk. Språkval i grundskolan är idag frivilligt och där kan eleven idag välja modersmål istället för modernt språk. Det försvårar dock meritpoäng för moderna språk i gymnasiet, som nämligen bara kan maxas om studierna inleds i grundskolan. Det är utmärkt att modersmål är valbart, men väljer eleven att läsa modersmål istället för ett så kallat modernt språk har eleven en svagare utgångspunkt vid ansökan till högskolan.

Det är ett värde i sig att barn med olika bakgrund möts på samma skolor. Det är dessutom avgörande för starkare skolresultat. Grundorsaken för skolsegregationen är bostadssegregationen. Skolval kan användas för att bryta segregation. Men idag är urvalsreglerna för skolvalet, alltså de regler som används när en skola har fler elever som vill gå där än vad som får plats, sådana att de gynnar elever som har särskilt engagerade föräldrar (kötid), elever som inte flyttat (kötid) och elever som bor i områden där de mest populära skolorna ligger vilket oftast är mer välbärgade områden (närhetsprincipen). Miljöpartiet kommer att arbeta för att urvalsreglerna ändras för att ge mer lika förutsättningar för elever från olika bakgrunder och bostadsområden. Skolsystemet ska överbrygga klyftor, inte befästa segregationen.

Maria Ferm (MP)